

РЕЦЕНЗІЯ

*доктора юридичних наук, доцента, завідувачки кафедри кримінально-
правових дисциплін та судочинства*

*Навчально-наукового інституту права Сумського державного
університету Бондаренко Ольги Сергіївни на дисертацію здобувача ступеня
доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право*

Литвиненко Євгенії Віталіївни

*«Адміністративно-правове регулювання в сфері надання освітніх
послуг в Україні»*

Ступінь актуальності обраної теми. У контексті постійного розвитку суспільства та трансформацій освітнього сектору, адміністративно-правове регулювання у сфері надання освітніх послуг в Україні набуває зростаючого інтересу для досліджень. Це питання має визначальне значення, оскільки ефективність освітнього процесу має колосальний вплив на майбутнє країни, її конкурентоспроможність та соціальний прогрес.

Дослідження адміністративно-правового регулювання дозволяє визначити ефективність системи управління освітою. Аналіз законодавства, нормативних актів та процедур дозволяє виявити потреби у вдосконаленні, усуненні прогалин та визначенні ефективних інструментів контролю. Дослідження адміністративно-правового регулювання в сфері освіти акцентує увагу на забезпеченні прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу. Це особливо важливо в умовах розвитку інклюзивної освіти, коли кожен здобувач має право на якісну та доступну освіту, незалежно від особливостей. Дослідження даної теми допомагає врахувати міжнародний досвід та найкращі практики в сфері освітнього права. Адаптація кращих світових підходів дозволяє підняти якість освітнього процесу, зробити його більш прогресивним та адаптованим до потреб сучасного суспільства.

Дослідження адміністративно-правового регулювання в сфері освіти стає основою для розроблення та впровадження інноваційних підходів.

Врахування сучасних технологій, розвиток дистанційного навчання та новаторських методик, які вимагають відповідного правового забезпечення.

Отже, дисертація на тему «Адміністративно-правове регулювання в сфері надання освітніх послуг в Україні» може допомогти впровадженню політичних, законодавчих та практичних змін для забезпечення ефективної та справедливої реалізації права на освіту в Україні.

Науковий рівень дисертаційного дослідження та наукових публікацій. Дисертація Євгенії Литвиненко відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» і Спеціальності 081 «Право».

Дисертація виконана відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, схвалених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року та науково-дослідної теми Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Демократія, як спосіб забезпечення державою прав людини та децентралізації: правові механізми» (№ 0122U200509).

Основні результати дисертаційного дослідження викладені в семи статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, та одній статті – у зарубіжному виданні (Словацька Республіка), чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Усі праці відображають наукову новизну дисертаційного дослідження та обраної Євгенією Віталіївною тематики.

Новизна дисертаційного дослідження, повнота викладу в опублікованих працях. Вважаю, що дисертація виконана на високому науковому рівні, оскільки насамперед три її положень були одержані вперше. Зокрема: 1) запропоновано поняття «адміністративно-правове регулювання у сфері надання освітніх послуг» з підкресленням важливості та актуальності

дослідженої теми; 2) виокремлено та охарактеризовано сукупність методів регулювання у сфері надання освітніх послуг в Україні, що дозволило з'ясувати принципи здійснення регулювання суб'єктів у сфері надання освітніх послуг; 3) визначено місце адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг, що підтвердило значущість адміністративно-правових норм у регулюванні надання освітніх послуг.

Крім того, низка положень у дисертаційному дослідженні Євгенії Віталіївни були істотно вдосконалені, наприклад, етапи становлення та розвитку освітньої діяльності на українських землях у конкретні проміжки часу, поняття «освіта», її зміст та особливості надання, правові основи регулювання у сфері надання освітніх послуг, структуру механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг. У цілому в дослідженні сформульовано ряд положень, які мають істотне значення для науки адміністративного права та процесу.

Таким чином, дисертація Євгенії Литвиненко виконана на високому науково-теоретичному та методологічному рівнях. Висновки, положення, рекомендації та пропозиції дисертації відповідають всім вимогам, які встановлюються для такого виду робіт у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, є обґрунтованими та логічними, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертації на підставі дослідження значної кількості законодавчих актів та літературних джерел сформульовані основні положення щодо адміністративно-правового регулювання в сфері надання освітніх послуг в Україні.

Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на підставі узагальнення правових норм і наукових праць визначити поняття, структуру та суб'єктів механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг, дослідити зарубіжний досвід і сформувати напрями можливого і подальшого удосконалення.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційному дослідженні необхідно було виконати такі основні завдання, а саме: охарактеризувати еволюцію становлення та розвитку освітньої діяльності; узагальнити наукові підходи щодо визначення категорії «освіта», визначити та проаналізувати зміст і особливості надання освітніх послуг в Україні; виокремити й дослідити правові основи регулювання у сфері надання освітніх послуг, а також визначити місце адміністративно-правового регулювання; розкрити поняття «адміністративно-правове регулювання у сфері надання освітніх послуг» і проаналізувати структуру такого механізму в Україні; дослідити й узагальнити основні положення щодо адміністративно-правового статусу суб'єктів регулювання у сфері надання освітніх послуг в Україні; виокремити та охарактеризувати сукупність методів регулювання у сфері надання освітніх послуг в Україні; узагальнити і проаналізувати кращі практики зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг; окреслити й запропонувати можливі напрями подальшого удосконалення вітчизняного законодавства у сфері надання освітніх послуг.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, кодифіковані нормативно-правові акти, закони та підзаконні акти, нормами яких прямо чи опосередковано визначено адміністративно-правове регулювання в сфері надання освітніх послуг в Україні. Інформаційною й емпіричною основою дослідження є узагальнення зарубіжного досвіду та національного

законодавства, довідкові видання, статистичні матеріали, а також власний практичний досвід роботи в освітній сфері.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Результати дослідження, що виносяться на захист, отримано завдяки всебічному використанню комплексного підходу, який передбачає поєднання низки різноманітних методів наукового пізнання. Виконана робота базується на системному поєднанні загальнонаукових та спеціально-наукових методів. Завдяки цьому Євгенії Литвиненко вдалося на високому рівні виконати всі поставлені в дисертаційному дослідженні наукові завдання.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що сформульовані та викладені в дисертації положення, узагальнення, висновки й рекомендації мають як загальнотеоретичне, так і практичне значення для науки адміністративного права та процесу та можуть бути використані в різних сферах, а також бути корисними для вдосконалення адміністративно-правового регулювання в сфері надання освітніх послуг в Україні.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому. Вивчення змісту дисертації підтверджує, що вона має логічну та чітку структуру. У роботі детально розглянуто адміністративно-правове регулювання в сфері надання освітніх послуг в Україні через призму різних аспектів. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків до розділів та загальних висновків і списку використаних джерел. Анотація у стислій формі містить основні тези дисертаційного дослідження та викладена двома мовами (українською та англійською). Висновки у дисертації відповідають її меті, завданням, а також змісту.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. У цілому позитивно оцінюючи дослідження Євгенії Литвиненко, варто звернути увагу на деякі спірні, дискусійні положення і висловити окремі зауваження, як підґрунтя для обговорення під час захисту:

1. Доцільно було б визначити елементи в управлінні вищою освітою, які застосовуються іноземними державами та дослідити чи завжди врахування зарубіжного досвіду є необхідним та за яких умов?

2. Оцінюючи роль громадянського суспільства в контексті адміністративно-правового регулювання у сфері освіти варто було б розглянути роль громадськості у прийнятті рішень; дослідити функції громадського моніторингу і контролю за якістю освіти тощо.

3. У контексті виконання дослідження у відповідності Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, схвалених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 доцільно було б приділити увагу питанню як саме використання Цілей сталого розвитку сприяє інклюзивності та рівноправ'ю в освіті в Україні?

Утім, зазначене вище стосується окремих дискусійних положень дисертації та у своїй сукупності не впливає на загалом позитивну її оцінку.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Під час вивчення тексту дисертації та наукових праць Євгенії Литвиненко фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація є самостійною, оригінальною науковою працею.

Висновки про відповідність дисертації встановленим вимогам. Викладене дає підстави для остаточного висновку про те, що дисертація Литвиненко Євгенії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове регулювання в сфері надання освітніх послуг в Україні», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право» відповідає вимогам наказу «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року №261 (зі змінами та доповненнями від 3 квітня 2019 року №283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її авторка – Литвиненко Євгенія Віталіївна, заслуговує на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

доктор юридичних наук,
доцент, завідувачка кафедри
кримінально-правових дисциплін
та судочинства
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету

Ольга БОНДАРЕНКО

